

2009D50896

27 863

**Rapportage van het Maatschappelijk Overleg
Betalingsverkeer (MOB) over 2008**

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld ... oktober 2009

Binnen de vaste commissie voor Financiën hebben enkele fracties de behoefte om over de brief van de minister van Financiën d.d. 1 juli 2009 t.g.v. de Rapportage van het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (MOB) over 2008 (Kamerstuk 27 863, nr. 33), enkele vragen en opmerkingen voor te leggen.

De vragen en opmerkingen zijn op 19 oktober 2009 aan de minister van Financiën voorgelegd. Bij brief van ... zijn ze door hem beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Blok

De adjunct-griffier van de commissie,
Van den Berg

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de rapportage maatschappelijk overleg betalingsverkeer (MOB).

Wanneer verwacht de regering dat de richtlijn Sepa naar de Kamer kan worden gezonden?

Kan de regering aangeven wat de impact is van de kredietcrisis op het MOB?

De overgang naar Sepa kost tijd. De overgang in Nederland loopt echter achter op die van andere landen? Kan de regering aangeven waardoor dit komt? Waarom verloopt die migratie relatief zo langzaam?

Uit tabel 2 blijkt dat de zakelijke tarieven voor overboekingen tussen ABN AMRO en Fortis nogal verschillen, namelijk respectievelijk EUR0,065 en EUR 0,09. Fortis ligt hierbij ruim boven het niveau van ING en RABO bank. Welke verklaring heeft de regering voor deze verschillen tussen ABN AMRO en Fortis?

Incasso is in Nederland een van de populairste betaalmiddelen. In 2008 werd er geïncasseerd voor een bedrag van EUR 1,2 mld. In de rapportage wordt gesteld dat er voor de overgang naar de Europese incasso geen nieuwe machtigingen hoeven te worden afgegeven. Wel moeten bestaande incassocontracten enigszins worden aangepast. Op welke wijze verwacht de regering aanpassingen?

In de rapportage van het MOB wordt aangegeven dat pinbetalingen steeds goedkoper worden ten opzichte van contante betalingen. Er wordt zelfs voor gepleit om contante betalingen verder terug te dringen ten gunste van pinbetalingen. Op welke wijze wordt dit actief gestimuleerd? Wat vindt de regering daarvan?

Het gebruik van de chipknip is met 176 miljoen transacties erg laag. Kan de regering aangeven of dit toch nog steeds wel een aantrekkelijk product is?

Het MOB signaleert dat de cybercrime toeneemt en dat dat ook de veiligheid van het betalen via internet bedreigt. Aangegeven wordt dat het bewustzijn hierover is toegenomen. De leden van de CDA-fractie vragen zich af of er over kwantitatieve gegevens bestaan over de toename van deze gegevens. Hoe kan Cybercrime volgens de regering het beste worden aangepakt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de rapportage Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer en feliciteren het MOB met de behaalde Fakkelprijs 2008 van de Chronisch Zieken en Gehandicapten Raad Nederland. Het maatschappelijke belang van een goede bereikbaarheid en toegankelijkheid van het betalingsverkeer is onomstreden en de leden van de PvdA-fractie zijn daarom verheugd dat het MOB bijdraagt aan het behalen van de doelen zoals ze zijn geformuleerd in het initiatiefwetsvoorstel «Wet toegankelijkheid en bereikbaarheid basisbetaaldiensten» van de heer Crone.

De overgang naar Europese betaalproducten

Een van de onderwerpen die in de rapportage wordt behandeld is SEPA. Zoals genoemd hebben bedrijven tijd nodig om noodzakelijke aanpassingen in hun administraties door te voeren. Wat zijn de gevolgen van de overgang naar SEPA voor de administratieve lasten van bedrijven. Zij er extra kosten verbonden aan deze aanpassingen? Zo ja, wie is er verantwoordelijk voor deze kosten?

Het MOB heeft de banken opgeroepen om zo snel mogelijk duidelijkheid te verschaffen over de prijzen van de nieuwe Europese betaalproducten. Het Nederlandse PIN zal worden aangepast aan de Europese standaarden en de minister van Financiën heeft in juni nogmaals aangegeven dat deze alleen moet plaatsvinden indien en op het moment dat daar in een concurrerende omgeving producten tegenover staan die minstens zo efficiënt en goedkoop zijn als de huidige betaalmiddelen. Kunt u garanderen dat de Nederlandse burger er niet op achteruit zal gaan als PIN wordt aangepast aan het Europese betaalsysteem? Wat gebeurt er als de afspraak over de kosten voor een periode van 5 jaar die Detailhandel Nederland en de banken hebben afgesloten zijn afgelopen? Zal de minister van Financiën ingrijpen als blijkt dat de kosten voor het betalingsverkeer gaan stijgen?

Daarnaast is aangegeven dat consumenten moeten wennen aan de nieuwe Europese rekeningnummers die voor sommige landen een maximum van 31 tekens (IBAN) kan tellen. Wat zijn de verwachtingen over de moeilijkheden die consumenten in Europa ondervinden bij het omschakelen naar nieuwe rekeningnummers? Welke hulpmiddelen gaan banken inzetten om de overgang makkelijker te maken? Kan er een evaluatie uitgevoerd worden van de invoering van de nieuwe rekeningnummers en de gevolgen hiervan op de consument?

Er wordt aangegeven dat er een IBANBIC-service zal worden aangeboden om de huidige rekeningnummers op een gemakkelijke manier te kunnen omzetten in de langere internationale rekeningnummers en om de bijbehorende bankcodes te genereren. In beginsel is bij een «fair use» deze service gratis. Wat is «fair use»? Betekent dit dat als consumenten, door bijvoorbeeld onbegrip, vaker gebruik maken van deze service dit geld gaat kosten? Kan gegarandeerd worden dat deze service aan hulpbehoevenden gratis blijft?

De leden van de PvdA-fractie waarderen in het bijzonder het initiatief van de valideringscheck op de Europese incasso en spreken de hoop uit dat dit zo snel mogelijk wordt ingevoerd.

Met betrekking tot de Overstapservice geeft de rapportage aan dat het technisch en beleidsmatig een complexe zaak is om nummerportabiliteit op Europees niveau te realiseren. De leden van de fractie van de PvdA achten het van groot belang om de consument meer macht te geven door het initiëren van een goede Overstapservice. Welke stappen heeft de regering ondernomen om de Overstapservice op Europees niveau zo volledig mogelijk te realiseren? Overigens blijft de PvdA-fractie van mening dat overstappen met nummerbehoud veruit de voorkeur verdient, ook om marktwerking op de financiële markt te bevorderen.

Toegankelijkheid en bereikbaarheid

In de beschrijving van de situatie rond het bereikbaarheidsknelpunt Jirnsum/Poppenwier is aangegeven dat de uiteindelijke verantwoordelijkheid van de oplossing van het knelpunt ligt bij de lokale gemeenschap.

Waarom is dat zo? Welke verantwoordelijkheid heeft de regering in het geval van het voorkomen van een dergelijke «witte vlek»?

Detailhandel Nederland, MKB-Nederland, Currence en de NVB hebben toegezegd de brochure «pinnen voor iedereen» onder de aandacht te brengen van hun achterban. Hoe wordt deze brochure ontvangen? Is er geëvalueerd of consumenten baat hebben bij een dergelijke brochure? Wordt het aantal knelpunten rond het pinnen door deze brochure terug gebracht?

Veiligheid

Met betrekking tot skimming, valse eurobiljetten en cybercrime: Hoe werken de verschillende ministeries, het OM en politie samen om criminaliteit en fraude te bestrijden? Wat vindt de regering van het idee om bezit van skimapparatuur strafbaar te stellen? Deelt de regering de vrees van de leden van PvdA-fractie dat de EMV pas binnenkort ook gekraakt zal worden, net zoals de OV Chippas al snel gekraakt kon worden? Welke stappen onderneemt de regering om identiteitsfraude te voorkomen, aan te pakken en straffen? Wanneer kan de regering een overzicht geven van de resultaten van de aanpak van skimming en cybercrime?

Deelt de regering de mening van de leden van de fractie van de PvdA dat volledige openheid van banken over skimming, identiteitsfraude en cybercrime een middel is om burgers te waarschuwen? Hebben de verschillende campagnes, zoals «drie keer kloppen» en «word geen money mule» een meetbaar effect? Wordt er onderzoek gedaan naar het bewustzijn van de consument van de risico's van het betalingsverkeer?

Overig

Is de regering bekend met de zorg van Detailhandel Nederland dat Mastercard een monopoliepositie op de Nederlandse betaalmarkt lijkt te krijgen? Waarom kunnen verschillende merken, bijvoorbeeld Mastercard en V-Pay, of een eventueel derde merk niet op betaalkaarten worden gezet? Deelt de regering de vrees van de leden van de PvdA-fractie dat een monopolist op de betaalmarkt zo mogelijk nog meer dan een duopolie negatieve consequenties kan hebben voor de concurrentie en daarmee prijsstelling? Bent u bekend met het feit dat in het Verenigd Koninkrijk Visa eenzijdig de tarieven heeft verhoogd?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP Algemeen
De leden van de SP-fractie hebben het rapport met interesse gelezen. Naar aanleiding daarvan hebben zij nog enkele vragen

SEPA

De leden van de SP-fractie vragen zich af of er al met Nederlandse passen in Nederland betalingen worden verricht via Maestro of V-Pay. Zo ja, om welk percentage van het totaal aantal PIN-betalingen gaat het dan?

Nederlandse banken gaan in Europa gangbare merken op de pas zetten en winkeliers stimuleren om deze gangbare merken te accepteren. Hoort PIN daar volgens de minister bij? Zo nee, betekent dit dan niet dat er door banken effectief een ontmoedigingsbeleid t.o.v. PIN wordt gevoerd?

Verder concluderen de leden van de SP-fractie dat de overstapservice in ieder geval op nationaal niveau behouden blijft onder SEPA. Klopt deze interpretatie?

Toegankelijkheid en bereikbaarheid

Om bereikbaarheidsknelpunten op te lossen is de Werkafspraken Bereikbaarheid gemaakt. In 2008 is er een melding gedaan vanwege onvoldoende beschikbaarheid van betaaldiensten in het Friese Irnsum. Volgens het rapport loopt dit allemaal netjes via de procedure, maar in mei 2009 was men er nog steeds niet uit. Het is inmiddels najaar 2009, zijn er vorderingen? Vindt de minister dat dit proces traag is? Wat gebeurt er als partijen er samen uiteindelijk niet uitkomen?

Er is brochuremateriaal beschikbaar gesteld om gebruiksvriendelijke pinautomaten te stimuleren. Wat zijn de ervaringen? Worden deze automaten al meer in gebruik genomen dan het jaar daarvoor? Worden hierover gegevens bijgehouden?

Efficiency

De leden van de SP-fractie vragen zich af wat het zogenaamde slim pinpakket precies is? Waarin verschilt dit van gangbare pakketten?

Veiligheid

Er zijn in 2008 meer valse bankbiljetten geregistreerd en onderschept dan in 2007. Houdt dit in dat er in totaal ook meer valse bankbiljetten in omloop zijn, of alleen dat er meer onderschept zijn? In het eerste geval: kan de minister de stijging van valse bankbiljetten verklaren?

DNB heeft hierover met verscheidene partijen contact gehad volgens het rapport. Heeft de minister in de bestrijding van valse bankbiljetten ook een rol?

Wat betreft cybercrime willen de leden van de SP-fractie wijzen op twee recente artikelen (tweakers en webwereld). In Oost-Europa zijn er pinautomaten met malware aangetroffen die pasgegeven en pincode automatisch kopiëren. Is zulke malware ook op Nederlandse pinautomaten aangetroffen? Zo ja, wat bedroeg dan de schade? Neemt de minister of andere marktpartijen maatregelen tegen dit soort praktijken? Zo ja, kan de minister dan concreet aangeven wat er tegen deze concrete fraudevorm wordt ondernomen?

In de Verenigde Staten hebben blijkbaar directe hackaanvallen op switches in het netwerk tussen betaalterminal en bank plaatsgevonden. Zo kunnen pingegevens direct uit het netwerk getrokken worden. Hebben dit soort praktijken ook in Nederland plaatsgevonden? Zo ja, wat was de schade? Neemt de minister of andere marktpartijen maatregelen tegen dit soort praktijken? Zo ja, kan de minister dan concreet aangeven wat er tegen deze concrete fraudevorm wordt ondernomen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de Rapportage van het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer over 2008. Daarbij hebben deze leden de volgende vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie vinden een onverminderde bereikbaarheid van betaaldiensten – in het bijzonder in het landelijk gebied – van groot belang. In dit licht vragen deze leden zich af op welke wijze de aanbevelingen van de Werkgroep Toegankelijkheid en Bereikbaarheid hebben geleid tot een daadwerkelijk oplossing voor het bereikbaarheidsknelpunt in Irnsum? Bovendien willen deze leden weten wat de verwachte gevolgen van het faillissement van de DSB-bank is voor de bereikbaarheid van betaaldiensten, in het bijzonder in noord Nederland.

Dankzij de realisatie van SEPA kunnen rekeninghouders gebruik maken van een Europese overschrijving. Het aandeel van deze Europese overschrijving in het Nederlandse totaal bedroeg eind 2008 slechts 1%, terwijl dit voor het hele eurogebied gemiddeld 1,8% bedroeg. De leden van de VVD-fractie vragen zich af waarom de Nederlandse situatie zo sterk is achtergebleven bij het Europees gemiddelde? Worden de maatregelen die worden getroffen om de migratie naar de Europese overschrijving te stimuleren later ingezet dan in andere Eurolanden? Welke verschillen in de stimulering of uitvoering zijn tussen deze landen ten opzichte van Nederland waar te nemen die relevant zijn voor de mate van gebruik van de Europese overschrijving?

De leden van de VVD-fractie vragen of er ook een overzicht kan worden gegeven van de tarieven voor pinbetalingen per bank en per merk, waarbij ook de gevolgen voor de tarieven van de overgang naar SEPA inzichtelijk worden gemaakt.

Om voor de Nederlandse incasso te voldoen aan de Europese regels moeten bestaande incassocontracten enigszins worden aangepast. De leden van de VVD-fractie willen weten op welke punten deze contracten moeten worden aangepast en op welke wijze de rekeninghouders worden geïnformeerd.

In het rapport wordt melding gemaakt van vele meldingen die raakvlakken hebben aan bereikbaarheid en toegankelijkheid, maar slechts een daarvan binnen de Werkafpraak Bereikbaarheid is te duiden. De leden van de VVD-fractie vragen om bijvoorbeeld aan de hand van enkele voorbeelden inzichtelijk te maken waarop de overige meldingen betrekking hebben gehad. Bovendien willen deze leden weten of de werkafpraak voldoende is afgestemd op deze meldingen.

Om skimming tegen te gaan wordt voorgesteld de EMV-chip en EMV-geschikte betaalautomaten versneld te introduceren. De leden van de VVD-fractie vragen zich af of deze migratie een effect heeft op de tarieven voor pinnen. Daarnaast blijkt dat de migratie van betaalpassen niet synchroon loopt met de migratie van pinautomaten. De invoering van de betaalpassen moet in 2010 zijn afgerond en die van de betaalautomaten in 2011. De leden van de VVD-fractie willen weten op welke wijze mogelijke betalingsproblemen bij betaalautomaten is ondervangen.

Uit het rapport blijkt dat de papierratio van giraal betalen de afgelopen jaren alleen maar is gestegen, terwijl ook melding wordt gemaakt dat de populariteit van het gebruik van internet in het betalingsverkeer ook stijgende is. De leden van de VVD-fractie willen weten wat de onderliggende oorzaken zijn van deze schijnbare tegenstrijdige ontwikkelingen. Daarnaast willen deze leden weten of er mogelijkheden zijn om de efficiëntie van betalingen te verhogen. Bestaan er in het bijzonder mogelijkheden voor de 65% van de ontvangers van acceptgiro's die uiteindelijk betalen via internetbankieren in plaats van de papieren acceptgiro.

II Reactie van de minister